

Свята жанчын

Восьмае сакавіка — Дзень міжнароднай салідарнасці працоўных жанчын усіх краін свету. Гэта свята было ўстаноўлена па прапанове выдатнага дзеяча міжнароднага рабочага руху, старэйшага члена Камуністычнай партыі Германіі Клары Цэткін на 2-й Міжнароднай канферэнцыі жанчын-сацыялістаў. Канферэнцыя адбылася ў 1910 годзе ў горадзе Капенгагене. На ёй было вырашана, лічыць 8-е сакавіка Міжнародным днём работніц і штогод адзначаць яго як дзень адзінства жаночага пралетарыату ў барацьбе за свабоду, раўнапраўе, за мір і дружбу паміж народамі, за шчасце дзяцей, за светлае будучае.

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя ўпершыню вырашыла жаночае пытанне. Савецкая жанчына атрымала правы, роўныя з мужчынам, пачала актыўна ўдзельнічаць у кіраванні дзяржавай, у грамадскім і культурным жыцці краіны.

Гераічная праца жанчын у прамысловасці і сельскай гаспадарцы, у навуцы і тэхніцы, народнай асвеце і ахове здароўя накіравана на карысць любімай Радзімы, на будаўніцтва новага камуністычнага грамадства.

Выдатныя заслугі савецкіх жанчын перад Радзімай адзначаны Камуністычнай партыяй і Савецкім урадам. 2874 жанчыны ўдасгоены звання Герою Сацыялістычнай Працы, сярод іх 65 беларускіх жанчын.

У нашай вёсцы за гады Савецкай улады выраслі выдатныя жанчыны-працаўніцы. Самыя высокія ўраджай ільну ў рэспубліцы вырасталі беларускія калгасніцы Ганна Іванюта, Вольга Мацюшка, Ева Карачан. Ева Карачан — кандыдат у дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР. Лідзя Асюк трымае першае месца ў рэспубліцы па надоях малака. Яна дэпутат Вярхоўнага Савета БССР.

Мы законна ганарымся жанчынамі-вучонымі, дзеячамі культуры і мастацтва. Палавіна усіх спецыялістаў у Савецкім Саюзе — жанчыны. Звыш 700 жанчын маюць вучонае званне акадэмікаў, прафесійных членаў-карэспандэнтаў акадэміі, прафесараў. Больш 28 тысяч жанчын маюць вучоную ступень доктара або кандыдата навук. У нашай Савецкай Беларусі вырасла слаўная армія жанчын-вучоных. У Акадэміі навук БССР да 400 навуковых работнікаў — жанчыны, з іх 4 доктары і больш 80 кандыдатаў навук. У Беларусі дзяржаўным універсітэце 102 жанчыны — навуковыя супрацоўніцы.

На адной з сустрэч за мяжой у Германіі Цітова спыталі, ці можа жанчына быць касманаўтам? Цітоў на гэтае пытанне даў станоўчы адказ. І наогул зараз усім вядома, што жанчыны — вучоныя, інжынеры, тэхнікі — прымалі ўдзел у стварэнні касмічных караблёў, у падрыхтоўцы касмічных палётаў. А прыдзе час, і смелыя савецкія жанчыны-касманаўты паляцяць да далёкіх планет.

У галіне асветы і адукацыі занята больш шасцідзясяці працэнтаў жанчын, а ў сістэме аховы здароўя — восемдзесят пяць працэнтаў.

Савецкія жанчыны актыўна ўдзельнічаюць у кіраванні дзяржавай. Сярод дэпутатаў Вярхоўнага Савета СССР 366

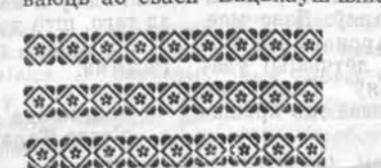
жанчын. Звыш 2500 жанчын выбраны ў Вярхоўны Саветы саюзных і аўтаномных рэспублік. У Вярхоўны Савет Беларускай ССР выбрана 149 жанчын.

Усенароднымі клопатамі і павагай акружана ў нас жанчына-маці. У Праграме Камуністычнай партыі вялікая ўвага ўдзелена аблягчэнню працы жанчын, клопатам аб дзецях. Выдаткі па дзяржаўнаму бюджэту на выплату дапамог маці і на абслугоўванне дзяцей у параўнанні з 1940 годам узраслі амаль у пяць разоў. Толькі ў нашай рэспубліцы ардэнамі «Мацярынская слава» і медалямі «Медаль мацярынства» ўзнагароджана больш 263 тысяч жанчын. Званне «Маці-геранія» прысвоена 2402 жанчынам Беларусі.

Паведамляючы нашым землякам аб жыцці жанчын на Радзіме, мы хочам сказаць некалькі слоў аб жанчынах, якіх злы лёс закінуў на чужыну і які, на жаль, не могуць быць разам з намі. У розных краінах зямнога шара жывуць гэтыя жанчыны, па-рознаму складалася іх жыццё, але ўсе яны не забываюць сваю дарагую Радзіму і застаюцца яе шчырымі патрыёткамі. Стараецца зрабіць усё, што можа, для справы ўмацавання міру, напрыклад, патрыятычнае Жаночае таварыства ў Чыкага, якое было арганізавана яшчэ ў 1912 годзе і працуе да нашага часу. Таварыства вядзе вялікую культурна-асветніцкую работу. Драмгурткоўцы ставяць на сваёй сцэне п'есы Гогаля, Астроўскага, Горкага, хор спявае рускія песні. У час Вялікай Айчыннай вайны члены Жаночага таварыства горада Чыкага дапамагалі сваёй Савецкай Радзіме.

«Мы наладжваем лекцыі і даклады на розныя тэмы — піша член камітэта гэтага таварыства П. Н. Трушынская. — Міжнародны жаночы дзень святкуем з самага пачатку існавання Жаночага таварыства. Гэта наша свята».

Жанчыны-маці выхоўваюць сваіх дзяцей у духу любові і адданасці Радзіме. Яны вучаць дзяцей роднай мове, раскажваюць аб сваёй Вацькаўшчыне.

СЛОВА ДА СЯБРОВАК

Дарагія жанчыны, сяброўкі!
У Міжнародны дзень жанчын — 8-е Сакавіка мне хочацца звярнуцца да вас са словамі прывітання і самых лепшых пажаданняў у вашым жыцці. Вось ужо больш за 50 разоў працоўныя жанчыны ўсяго свету святкуюць гэты дзень як дзень сваёй салідарнасці ў барацьбе за сацыяльны прагрэс, за шчасце, за лепшае жыццё.

Многія мільёны жанчын розных краін, ідучы ў адным строі са сваімі бацькамі, братамі і мужамі, у тым ліку і жанчыны маёй краіны, ужо даўно заваявалі сабе права жыць і працаваць свабодна, на карысць свайму народу, будаваць новае, сацыялістычнае, камуністычнае грамадства. Але яшчэ больш мільёнаў працоўных жанчын жывуць ва ўмовах бяспраўя і прыгнёння, пазбавлены магчымасці ўдзельнічаць у кіраванні дзяржавай, у грамадска-палітычным жыцці. Яны ведаюць, вядома, што ніхто не прынясе ім шчасця і лепшага жыцця, што заваяваць іх яны павінны самі, як зрабілі гэта мы, жанчыны Савецкага Саюза і іншых сацыялістычных краін. Вось чаму ва ўрачысты дзень 8-га Сакавіка я жадаю пакуль яшчэ прызначаным жанчынам капіталістычных дзяржаў паспехаў у іх мужнай барацьбе супраць эксплуатацый.

Жанчын усяго свету аб'ядноўвае вялікае слова — маці. Мы даём свету новыя жыцці для жыцця, а не для смерці, не для вайны, якой не перастаюць пагражаць народам рэакцыйнай сілы капіталістычных дзяржаў. Калі мы, жанчыны ўсяго свету, дружна і рашуча, як адна, паўстанем на абарону міру — вайне не бываць! Таму я, маці дзвюх дачок, заклікаю ўсіх вас, дарагія сяброўкі, вышэй і вышэй узнімаць свой голас пратэсту супраць агрэсараў і накіраваць свае намаганні на барацьбу за мір і дружбу паміж народамі, за сацыяльны прагрэс.

У дзень міжнароднага жаночага дня няхай па ўсяму свету пракоціцца наш заклік: «Мы за мір, супраць вайны, мы за шчасце!»

Н. В. КАМЕНСКАЯ,
прафесар гісторыі Акадэміі навук БССР.

Добрымі працоўнымі поспехамі сустракае Міжнародны жаночы дзень і выбары ў Вярхоўны Савет СССР арматуршчыца будаўнічага Упраўлення Мінскай цэц-3 член брыгады камуністычнай працы камсамолка Анна Камшолка. Свае вытворчыя заданні яна штогод выконвае на 130—140 працэнтаў.

аб жыцці савецкіх людзей. Наша суайчынніца Г. Талалай з Галанды піша аб сваіх дзеях: «Мае дзеці любяць сваю Радзіму і ведаюць аб ёй многа. Абодвы стаяць гарой за яе... Яны пабывалі ў Савецкім Саюзе і аб усім убачаным цяпер раскажваюць таварышам і настаўнікам».

Мінулым летам дзеці нашых суайчынніц з Бельгіі адпачывалі ў беларускім піянерскім лагэры «Крыжоўка». Усе яны ведаюць мову сваіх маці і ў лагэры спявалі рускія песні, разказвалі вершы савецкіх паэтаў.

Гэта заслуга жанчын-патрыёткаў на чужыне. І дзякуючы ім за гэта, Рыгор Раманавіч Шырма ў час спаткання з бельгійскімі дзецьмі сказаў:

— Перадайце сваім бацькам ад майго імя і імя Беларускай секцыі Камітэта шчырую падзяку за тое, што яны выхавалі такіх добрых дзяцей.

Сёння нам хочацца гораца павіншаваць і многа добрага пажадаць нашым далёкім суайчынніцам. Мы жадаем ім здароўя, шчасця і выдатных патрыятычных спраў на карысць любімай Радзімы.

Сакавіка

ЖЫЦЦЁ З КОЖНЫМ ДНЁМ НАЛАДЖВАЕЦЦА

Мінскі падшыпнікавы завод. Тут у металаграфічнай лабараторыі вядуцца навукова-даследчыя работы па вывучэнню структуры металу. На здымку: малады інжынер лабараторыі камсамолка Мая Маснэ за работай.
Фота С. АНАНКІ.

ТАМ, ДЗЕ НАРАДЖАЮЦЦА ВОЛАТЫ

Нядаўна я па просьбе рэдакцыі «Голасу Радзімы» пабываў на Бабруйскім машынабудаўнічым заводзе імя Леніна. Тое, што я там убачыў, пераўзыходзіць усе мае колішнія меркаванні аб гэтым прадпрыемстве.

Я даўно чуў, што тут выпрацоўваюць машыны, якія ідуць далёка за межы нашай Радзімы. Чуў і пра новыя помпы для горнай і нафтавай прамысловасці, якія выпускае гэты завод. І вось, нарэшце, сам усё бачу і шчыра даўлюся. Мне нават успомніўся смешны эпізод з майго дзяцінства. Сабраліся некалькі дзве непісьменныя жанчыны і пачалі спрачацца аб памерах месяца. «Ты думаеш, што месяц такі, якім мы яго бачым, — тарагорыла старэйшая з іх. — Ён разоў у пяць большы за чыгун, у якім свінням бульбу вараць». Маладзейшая засмяялася: «Ну, што вы гаворыце, дэтка Матруна. Месяц, калі на яго зблізку глянуць, будзе як наша гумно...». У тых дзіцячых гадах я не ведаў, хто з іх бліжэй да праўды.

Цяпер жа, пабыўшы ў зборачным цэху завода, дзе збіраюцца помпы для горнай, нафтавай і цукровай прамысловасці, я адчуў сябе ў ролі жанчыны, якая вымярала велічыню месяца сваім гумном.

Помпа — гэта самастойная машына.

Вось адна з іх — «Горны волат», як прызвалі гэтую машыну рабочыя. Помпа прызначаецца для здабычы жалезнай руды; яна важыць 19 тон і займае працу 1300 рабочых. За адну гадзіну машына падае па трубаправодах да 4,5 тысячы кубаметраў руды разам з вадой на адлегласць 12 кіламетраў.

Завод асвоіў новыя помпы для чысткі рэк, а таксама для нафтавай і цукровай прамысловасці. Гэта сапраўдныя волаты з магутнымі матарамі, аб якіх раней у нас і не марылі.

Калектыву завода змагаецца за датэрміновае выкананне вытворчых заданняў. 10 брыгадам прысвоена ганаровае званне брыгады камуністычнай працы. 125 лепшым рабочым асабіста прысвоена званне ўдзельнікаў камуністычнай працы. Вялікая колькасць з іх вучацца ў вячэрніх школах, спецыяльных тэхнікумах, інстытутах, павышаюць свой тэарэтычны ўзровень на розных курсах, авалодваюць іншымі спецыяльнасцямі, дапамагаюць адзін аднаму.

Побач з беларусамі на заводзе працуюць рускія, украінцы, грузіны. Тут чалавека ацэняюць па яго здольнасцях і ў адпаведнасці з гэтым вылучаюць на тую ці іншую пасаду.

Заслужаным аўтарытэтам карыстаюцца Георгій Давыдчык, Мікалай Патупчык, Яўген Шчэрбіч, Фёдар Тарадзеяка, Уладзімір Гушчак. Гушчак кіруе брыгадай слесарна-зборачнікаў. Ім даверана адказная

праца — зборка машын на экспарт.

Брыгадзіру 37 гадоў, але ён здаецца маладзей, нягледзячы на тое, што калісьці пакутаваў у фашысцкіх канцлагеры і быў прыгавораны да расстрэлу.

— Дарэмна фашысты стараліся, — жартуе цяпер Гушчак. — Я, нібы той някрасаўскі салдат: «Не верыце, паматцайце — жыў!»

Калі зайшла гутарка аб рабоце, аб брыгадзе, Уладзімір Гушчак ужо зусім іншым тонам сказаў:

— Работа, як бачыце, не стаіць. Працуем. Хлопцы ў майёй брыгадзе — агонь. Не першы год працуем разам, адзін аднаму дапамагем.

З упэўненасцю глядзіць у будучае Уладзімір Ярашэвіч. У мінулым афіцэр Савецкай Арміі, цяпер ён кіруе выпрабавальнай станцыяй завода. Тут працуе пяць чалавек, амаль усе афіцэры ў адстаўцы, з сярэдняй тэхнічнай адукацыяй. Адзін з іх Герой Савецкага Саюза.

Вялікая і адказная работа ўскладзена на людзей выпрабавальнай станцыі. Адсюль машына ідзе «ў свет». Вельмі рэдка бываюць выпадкі, калі машына адсылаецца на дапрацоўку, таму што тут кожны чалавек, ад простага рабочага да высокакваліфікаванага інжынера, прыкладае ўсе свае сілы і веды, каб яго работа не ганьбіла, а ўзвышала заводскую марку.

Міхась СКРЫПКА.

Не так даўно ў «Вестніку» — органы Федэрацыі Рускіх Канадцаў — было надрукавана пісьмо з СССР ад рэмігранта Міхаіла Антонавіча Гацкевіча. У ім Гацкевіч расказваў, што ён шчасліва прыбыў з Канады к сабе на Радзіму, у горад Брэст, уладкаваўся працаваць па спецыяльнасці, на свае зберажэнні набыў многа карысных рэчаў.

Мы вырашылі наведваць Міхаіла Антонавіча і асабіста распытаць яго аб уражаннях ад жыцця на Радзіме.

Вось што мы даведаліся.

Міхаіл Антонавіч Гацкевіч выехаў у Канаду з вёскі Блювінічы пад Брэстам у 1929 годзе. Тады ён меў толькі 24 гады, але ўжо быў членам КПЗБ, удзельнічаў у сялянскіх хваляваннях і быў цяжка паранены ў час дэманстрацыі ў Брэсце. Арышт і заключэнне ў турму пагражала яму штодня, таму кіраўніцтва партыі парайла яму эміграваць за мяжу.

— А змагацца за справу працоўнага народа можна ўсюды, — казалі яму.

М. А. Гацкевіч.

І сапраўды, у Канадзе Міхаіл Антонавіч заўсёды быў з тымі, хто адстаіваў інтарэсы міру і прагрэсу, а ў рабоце Федэрацыі Рускіх Канадцаў прымаў актыўны ўдзел з першых дзён яе стварэння.

Спачатку было вельмі цяжка, даводзілася працаваць на самых

розных работах, часцей за ўсё батраком на фермах, але потым, пасля другой сусветнай вайны, Гацкевіч авалодаў спецыяльнасцю повара і знайшоў пастаянную добра аплачваемую работу.

Наогул у Канадзе жыццёвы ўзровень за час вайны намнога ўзняўся.

— Да гэтай пары ёсць у Канадзе людзі, — расказвае Міхаіл Антонавіч, — якія кажуць: «Хочы бы вайна была, я б сабе яшчэ два дамы купіў». Не разумеюць таго, што ў гэтай вайне згубілі б і свае старыя дамы, і жыццё ў прыдачу.

Ніколі не пакідала Гацкевіча думка аб вяртанні на родную Брэстчыну, сэрца яго рвалася на Бацькаўшчыну. У 1959 годзе ён паехаў у СССР у якасці турыста, тры месяцы падарожнічаў па нашай цудоўнай краіне, а калі вярнуўся ў Канаду, пачаў рыхтавацца да ад'езду на Радзіму.

— Навошта табе ехаць? — угаворвалі яго знаёмыя. — Там ты ніколі не будзеш жыць так, як тут.

— Так, я ведаю, што там я буду жыць па-іншаму, — адказваў Міхаіл Антонавіч. — Там я буду чуць родныя песні, родную мову, буду бачыць сваякоў, сваю зямлю, сваё неба...

У Савецкім пасольстве ў Гацкевіча спыталі, што ён хоча зрабіць са сваімі рэчамі: узяць іх з сабой ці прадаць, перавесці грошы ў Маскоўскі банк і загазаць усё, што трэба, у Савецкім Саюзе. Другі шлях, вядома, быў больш зручны. Гацкевіч прадаў сваю аўтамашыну і іншую маёмасць і зараз чакае прыходу краўсін «Волгі» проста з Горкаўскага аўтамабільнага завода.

Працуе Міхаіл Антонавіч поварам. Ён вельмі добрасумленна ставіцца да сваіх абавязкаў, хваляе душой за справу, стараецца ўвесці там, дзе працуе, розныя ўдасканаленні. Зараз брэсцкія повары на сваім прафсаюзным сходзе вырашылі палепшыць меню рэстаранаў і сталовых горада, ўвесці ў яго новыя стравы. Міхаіл Антонавіч збіраецца прыняць самы актыўны ўдзел у гэтай добрай справе.

А пакуль што ён хоча паехаць падвучыцца на поварскія курсы ў Гомелі, таму што яму цяжка адразу разабрацца і ва ўсіх нашых стравах, і, галоўнае, у іх назвах, якія ён ведае толькі па-англійску.

Жыве ён у пляменніка. Кватэра прасторная, усім месца хапае, але к і Мая гарсавет паабядаў Гацкевічу ўласны пакой у новым доме. Адным словам, жыццё на роднай зямлі з кожным днём наладжваецца.

— Калі я ад'езджаў на Радзіму, — успамінае Міхаіл Антонавіч, — мяне прышлі праводзіць шматлікія сябры. З Нью-Йорка прыехаў Смольей — мой аднавясковец, з якім мы разам калісьці ад'езджалі з Блювініч. А вось на гэтым здымку — мае сябры з Федэрацыі Рускіх Канадцаў. Мы сфатаграфаваліся перад адплыццём парохода. Праводзяць нас дваіх: мяне і украінку Любу Вікары (яна другая злева). Люба ехала вучыцца ў Маскоўскі дзяржаўны ўніверсітэт. Дарэчы, яна часта піша мне з Масквы, вельмі задаволеная жыццём, вучобай, сябрамі.

Вось гэтым маім сябрам, а таксама ўсім членам ФРК я хачу праз вашу газету перадаць самае шчырае прывітанне і пажаданне поспехаў у іх высякароднай справе ўмацавання міру і дружбы паміж народамі.

С. КЛІМКОВІЧ.

Міхаіла Антонавіча Гацкевіча і Любу Вікары прышлі праводзіць сябры.

Лясныя багацці Лены

ІРКУЦК. У Іркуцкай вобласці створан новы лесанарыхтоўчы камбінат «Леналес», задачай якога з'яўляецца асваенне лясных багаццяў у верхнім цячэнні вялікай сібірскай ракі. Паводле арыенціровачых падлікаў спецыялістаў, тут скацэнтрывана каля 300 мільёнаў кубаметраў каштоўнай, у асноўным хваёвай драўніны.

У новы камбінат увайдзюць 13 магутных, аснашчаных па апошняму слову тэхнікі прадпрыемстваў; кожнае з якіх зможжа за год нарыхтоўваць 200—220 тысяч кубаметраў лесу.

Перад пускам

У перадпускавы перыяд уступіла першая чарга Няміннамыскага азотна-тукавага завода — прадпрыемства вялікай хіміі Стаўрапальскага краю.

Узмацняючы тэмпы работ,

калектыву завода, будаўнікі і мантажнікі ставяць мэтай даць да 1 Мая сельскай гаспадарцы краіны першую партыю азотных угнаенняў.

Гляджу я на сваіх дзяцей...

Я — звычайная жанчына-маці. Нарадзіла і выгадала шэсць сыноў і дачку. Колькі давялося недаспаць, пахвалывацца, пакуль яны выраслі, пакуль вывела іх на шырокую дарогу самастойнага жыцця. З малых гадоў прывучала дзяцей да працы ікмулася, каб былі яны сціплымі, сумленнымі, душэўнымі, паважалі старэйшых. Чалавек без працы, што птушка без крылаў.

Усе мае дзеці — Дамітрый, Леанід, Міхаіл, Іван, Анаголь, Цімафей і Ніна атрымалі адукацыю. Чатыры з іх сталі авіятарамі, на ўсё жыццё палюбілі гэту цікавую і вельмі адказную справу.

У гады Вялікай Айчыннай вайны шэсць маіх сыноў і дзве нявесткі абаранялі Радзіму ад ворага, змагаліся з нямецка-фашысцкімі захопнікамі. Аднаго з сыноў — партызана немцы закатавалі.

Члены нашай сям'і ў цяжкі для Радзімы час са зброяй у руках абаранялі яе свабоду і незалежнасць. Мае сыны і нявесткі — авіятары зрабілі 2.645 баявых вылетаў, навучылі лётнай справе сотні людзей. Савецкі ўрад высока ацаніў самаадданую службу ў радах Савецкай Арміі маіх сыноў і нявестак. Яны атрымалі звыш 50 баявых ардэноў і медалюў. Дзве мае нявесткі — Раіса Ермалаеўна Аронава і Руфіна Сяргееўна Гашава (таксама лётчыцы) удастоены высокага звання Герояў Савецкага Саюза. Нашу сям'ю ў раёне называюць крылатай.

Цяпер мы жывём з мужам у вёсцы Азірцы ўдваіх. Падраслі і разляцелі ўсе мае саколкі з бацькоўскага гнязда. Я на гэта не ў крыўдзе. Хоць яны і далёка ад нас, але мы штодзённа адчуваем цёплыню іх сэрцаў. У нашым доме самы часты і жаданы госць — паштальён. Сістэматычна прыходзяць пісьмы, тэлеграмы, грашовыя пераводы. Кожны раз к святу, акрамя сардэчных віншаванняў, атрымліваем падарункі ад сыноў, дачкі і нявестак. Усё лета ў нашым доме звінць вясёлыя дзіцячыя смех. Гэта нашы ўнукі і ўнучкі прыязджаюць да бабулі і дзеда. Часта наведваюць бацькоўскі дом сыны і дачка. Бываю і я з мужам Сцяпанам Паўлавічам у гасцях у сваіх дзяцей у Маскве, Мінску. Яны вельмі прасілі нас застацца жыць разам з імі. Але нам не хочацца пакідаць сваёй вёскі, дзе ўсё такое знаёмае, роднае і блізкае.

Вялікая, невыказаная радасць для кожнай маці атрымаць цёплае, сардэчнае пісьмо ад дзяцей, а яшчэ большая — абняць сына або дачку на сваім бацькоўскім парозе, пераканацца, што яны жывыя, здаровыя, пасядзець побач, пагутарыць.

Гляджу я на сваіх дзяцей, і радуецца сэрца ад таго, што дзеці выраслі сапраўднымі людзьмі шчырымі, працавітымі, што ім ганарыцца Радзіма.

Н. ПЛЯЦ, калгасніца сельгасарцелі імя 18-га партызэда Талачынскага раёна.

Гляджу я на сваіх дзяцей, і радуецца сэрца ад таго, што дзеці выраслі сапраўднымі людзьмі шчырымі, працавітымі, што ім ганарыцца Радзіма.

Н. ПЛЯЦ, калгасніца сельгасарцелі імя 18-га партызэда Талачынскага раёна.

Гляджу я на сваіх дзяцей, і радуецца сэрца ад таго, што дзеці выраслі сапраўднымі людзьмі шчырымі, працавітымі, што ім ганарыцца Радзіма.

Н. ПЛЯЦ, калгасніца сельгасарцелі імя 18-га партызэда Талачынскага раёна.

С. КЛІМКОВІЧ.

Прывітанне з Радзімы

Я памятаю, як адзначалі мы дзень 8-га Сакавіка на далёкай чужыне. Збіраліся разам у клубе, спявалі прыгожыя рускія, беларускія, украінскія песні, танцавалі.

Вам, дарагія зямлячкі, што засталіся на чужыне, я шлю ў гэты дзень гарачае віншаванне. Спадзяюся, што вы паранейшаму памятаеце сваю Радзіму, любіце і ганарыцеся ёю.

Будакія ВАЙДА, рэмігрантка.

г. Баранавічы.

МЫ АДЧУЛІ ВЯЛІКУЮ РАДАСЦЬ

Больш за трыццаць год таму назад пакінуў родны Моталь Ігнат Шыколка. Падаўся за акіян, у Канаду. Не ён адзін шукаў выратавання ад галечы. Тысячы палешукоў кідалі свае курныя хацінкі, ехалі на заробаткі. Марылі яны сабраць грошай, каб, вярнуўшыся, купіць зямлі. Але вярнуцца ў родную вёску Ігнату Шыколку не давалася.

І вось праз столькі год ён наведваў родную вёску Моталь. Машына ўязджае на шырокую, чыстую вуліцу. Ігнат Шыколка разгублена глядзіць па баках. Што ён памятае? Падслепаватыя, аброслыя мохам хацінкі, якія цесна туліліся адна да адной, а ў баку — невялікі альховы гаёк у вязкім балодзе... А зараз страляй разыходзяцца ў далечыню вуліцы, абсаджаныя дрэвамі. Дамы прыгожыя, крытыя чарапіцай, шыферам, жалезам.

Вестка аб прыездзе Ігната і Марыі Шыколак хутка абляцела вёску. Сустрэчыны ветліва махаюць рукамі, спыняюць машыну. Абдымкі, пацалункі... Расхваляваўся Ігнат, глядзячы на сваіх былых аднавіскоўцаў.

— Вось і прыехалі, — сказаў шафёр, спыніўшы машыну перад вялікім, прыгожым домам...

— Ігнатка, сыноч... Марыя... — радаўся раптам дрыжачы жаночы голас.

— Мама... Мама...

Уважліва аглядалі пакоі, абстаўленыя дабротнай мэбляй. Ігнат запытаў:

— Мама, а вы нічога не віваваты банку?

— За што, сыноч?

— За дом, абстаноўку...

— З чаго гэта ты?

— Ды проста, пытаюся... У Канадзе дамы ў растэрміноўку бяруць у фірмы. Не заплаціш у час — фірма ўсё забірае: і рэчы, і грошы прападаюць.

Будакія Фёдараўна расмялася:

— Дзіўны ты нейкі, Ігнатка. Усё, усё сваё! У пісьме ж пісалі. Калгас дапамог.

Часта адтыняліся дзверы. Збіраліся сваякі, суседзі. Вяселліся да позняй ночы.

Рапцідай, як ні ўтаварвала будакія Фёдараўна адпачыць з дарогі, Ігнат настаяў на сваім. Нястрымна цягнула на вуліцу, дзе прайшло дзяцінства. Хацелася паглядзець, як жывуць людзі зараз.

...Ігнат з'явіўся к вечару, і не адзін, а са старшынёй сельскага Савета Пятром Паўлавічам Пташчыцам, сынам яго сябра дзяцінства. За дзень яны амаль увесь калгас аб'ехалі.

Селі за стол. Доўга гаварылі.

Ігнат часта дапаўняў свае запісы ў бланкоце.

— На памяць спадзявайся, а аловак не кідай, — пажартаваў ён. — Зямлякі ваша жыццёбыццё прасілі апісаць. Дык вась і стараюся нічога не ўпусціць.

Так, будзе аб чым раскажаць Ігнату пасля пабыўкі ў родных мясцінах. Тры клубы пабудавалі. Людзі кінафільмы глядзяць, спектаклі, канцэрты. У калгасе — Дом культуры, тры школы, дзве бібліятэкі, вятэрняя школа сельскай моладзі, майстэрні па бытавому абслугоўванню, радыё ў кожным доме, электрычнасць... Ігнат многае і пакажа заакіяніскім сябрам: сотні здымкаў павязе.

Заглянуў Ігнат і ў прыгожыя двухпавярховыя будынак сярэдняй школы, заходзіў у прасторныя светлыя класы, аглядаў кабінеты фізікі, хіміі, географіі, майстэрні.

Доўга стаяў Ігнат каля стэнда, які раскажае аб лёсе выпускнікоў школы. Больш за сто з іх вучацца ў вышэйшых навучальных установах. А многія ўжо сталі настаўнікамі, аграномамі, заатэхнікамі, культасветработнікамі, набылі такія прафесіі, аб якіх раней ніхто і не чуў на вёсцы. «Толькі ў Моталі, — чытае Ігнат подпіс, — працуе 8 інжынераў і 20 настаўнікаў».

— Ігнат Мікалаевіч, — сказаў аднойчы старшыня сельсавета Пётр Пташчыца. — Калі жадаеце, прыходзьце заўтра вечарам на калгасны сход.

Як жа не выкарыстаць такі выпадак? Прышоў Ігнат. Зала клуба запоўнена. Сход пачаўся ўжо. Выступіла старшыня жаночага савета Марыя Палто. Яна прыводзіць лічбы росту дабрабыту працоўнікоў сельскагаспадарчай тэхнікі. Добра развіваецца жывёлагадоўля. Рыхтуюцца да здачы тры чатырохрадныя кароўнікі на 700 месц, майстэрня для рамонту трактараў і сельскагаспадарчых машын і іншыя грамадскія памяшканні.

Затым гаварыў старшыня калгаса Стрыгуноў: 511 тысяч рублёў складае непадзелены фонд гаспадаркі. У калгасе 13 магутных трактараў і столькі ж аўтамашыны, розная сельскагаспадарчая тэхніка. Добра развіваецца жывёлагадоўля. Рыхтуюцца да здачы тры чатырохрадныя кароўнікі на 700 месц, майстэрня для рамонт трактараў і сельскагаспадарчых машын і іншыя грамадскія памяшканні.

Затаіўшы дыханне, слухаў Ігнат Шыколка размову аб смелых планах на будучае.

Выступалі паляводы, жывёлаводы, механізатары. Яны прыводзілі разлікі, гаварылі аб

розным: аб кукурузе і цукровых бураках, аб будаўніцтве вялікай сталовай і новых цагляных двухкватэрных дамоў для калгаснікаў. Хвалілі Фёдара Стасевіча, які сканструяваў счэп для сеялак і засяваў у дзень па сорок з лішнім гектараў азімага жыта. Іван Бінко заявіў аб тым, што на ферме, дзе ён працуе, ужо можна ўтрымліваць 2500 свіней. Мікалай Пракаповіч, Сцяпан Дзямковіч дзяліліся вопытам, указвалі на рэзервы, якія можна прывесці ў дзеянне для далейшага ўздыму гаспадаркі. Нічога падобнага не чуў у сваім жыцці Ігнат Шыколка.

Месяц падыходзіў к канцу. Ігнат і Марыя Шыколка паспелі наведваць родных на Міншчыне, у Маскве, Ленінградзе, Мінску.

— Усюды мы бачылі шчасце на зямлі савецкай, — заявіў яны.

Ад'язджаючы з родных мясцін, муж і жонка Шыколка апублікавалі ў Іванаўскай раённай газеце «Камуніст» сваё пісьмо. Вось радкі з яго: «Мы адчулі вялікую радасць ад таго, што здолелі асабіста азнаміцца з вялікімі поспехамі, дасягнутымі працоўнымі СССР у камуністычным будаўніцтве».

У пісьмах, адпраўленых з борта польскага цеплахода, а затым з Таронта, Ігнат і Марыя Шыколка яшчэ і яшчэ раз выказвалі пацуюці любові да савецкіх людзей, жадалі поспехаў сваім зямлякам, запэўнілі ў тым, што разам з усім прагрэсіўным чалавецтвам будучы настойліва, не шкадуючы сіл, змагацца за мир на ўсёй планеце.

Н. ПАУЛОўСКІ.

Калгас «40 год Кастрычніка» Іванаўскага раёна.

МІЖНАРОДНЫ КІРМАШ У ЛЕЙПЦЫГУ

ЛЕЙПЦЫГ. Гасцінна расчыніліся дзверы шматлікіх павільёнаў Міжнароднага прамысловага кірмашу. Маляўнічыя плакаты заклікаюць наведвальнікаў аглядаць экспанаты, што прывезены сюды з 58 дзяржаў. На чырвоных транспарантах на вуліцах горада напісана: «40 гадоў СССР удзельнічае ў Лейпцыгскім кірмашы».

ПАМЯЦІ АХВЯР УЗРЫВУ

ГАВАНА. Мінула два гады з дня страшэннай дыверсіі імперыялізму — узрыву французскага парахода «Ла Кубр» у Гаванскім порце, у час якога загінула больш як сто кубінскіх грамадзян і французскіх маракю.

На мітынг, прысвечаным памяці ахвяр узрыву парахода «Ла Кубр», выступілі прэзідэнт Кубы Асвальда Дарцікос, генеральны сакратар прафсаюза маракю і партовых рабочых Фернандэс Солер.

Мітынг закончыўся выкананнем «Інтернацыянала».

СУПРАЦЬ ЯДЗЕРНЫХ ВЫПРАБАВАННЯЎ

НЬЮ-ІОРК. Газета «Нью-Йорк таймс» паведамляе аб ісьме пратэсту, якое паслана прэзідэнту Кенэдзі выдатным амерыканскім вучоным лаўрэатам Нобелёўскай прэміі Лайнусам Полінгам.

Як перадае карэспандэнт Асошыяйтэд Прэс з Вашынгтона, у Белы дом прыбыло не-

калькі соцень тэлеграм ад амерыканскіх грамадзян, якія пратэстуюць супраць рашэння аб аднаўленні Злучанымі Штатамі ядзерных выпрабаванняў. «За апошнія месяцы, — дадае карэспандэнт, — белы дом атрымліваў велізарную колькасць пісьмаў і тэлеграм, у большасці якіх выказваецца пратэст супраць далейшых ядзерных выпрабаванняў».

ПЕРАДЫСЛАКАЦЫЯ АМЕРЫКАНСКІХ ВОЙСК

БОН. Амерыканскае камандаванне зноў аднавіла тэрыторыяныя войск на тэрыторыі Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі, па аўтастрадзе паміж Хельмштэтам і Заходнім Берлінам.

З ФРГ у Заходні Берлін перакідаецца другая баявая група 47-га пяхотнага палка. Па гэтым маршруту праедаць на грузавых аўтамашынах каля 1500 салдат у поўным баявым узбраенні. Адначасова сёння пачынаецца перакідка з Заходняга Берліна ў ФРГ баявой групы 19-га пяхотнага палка. Гэта баявая група была пераведзена з Заходняй Германіі ў Заходні Берлін толькі ў снежны мінулага года.

ЗША ПАРУШАЮЦЬ ЖЭНЕўСКАЕ ПАГАДНЕННЕ

ХАНОЙ. Як паведаміла В'етнамскае інфармацыйнае агенцтва, місія сувязі Вярхоўнага камандавання в'етнамскай народнай арміі паведаміла міжнароднай камісіі, што ЗША незаконна даставілі ў Паўднёвы В'етнам 30 цяжкіх цягачоў для гармат, а таксама многа скрынак запасных частак для ваенных самалётаў.

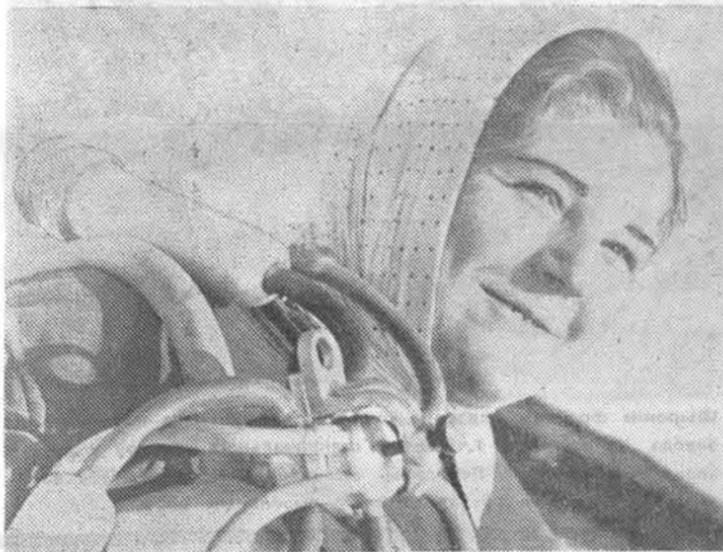
Місія заявіла, што гэта — сур'ёзнае парушэнне 17-га артыкула Жэнеўскага пагаднення аб спыненні ваенных дзеянняў у В'етнаме і запатрабавала, каб камісія правяла расследаванне і зрабіла адпаведныя вывады.

ХРОНІКА

□ У Стакгольме закончыў работу кангрэс саюза таварыстаў «Швецыя—СССР». АБ-меркаваны вынікі чатырохгадовай дзейнасці праўлення саюза таварыстваў.

□ У выніку выбуху феерверкаў, якія захоўваліся ў падвале дома ў рабочым квартале Тэгерана, разбурана 5 дамоў, забіта 17 і паранена 10 чалавек. У ліку забітых 6 дзяцей.

З кожным днём усё больш і больш механізуецца праца жывёлагадоўчы рэспублікі. Электрадзіяльныя апараты сталі звычайнай з'явай на фермах. На здымку: перадаваў даярня калгаса «Перамога» Бабруйскага раёна Зінаіда Шынарэнка.

У РАДЖАЙ ГАНЬБЫ

Зямлякі...

Неяк у мае рукі трапіла невядомая мне дагэтуль газета з прэтэнцыёзнай назвай «Бачкаўшчына». Сам я беларус. І паколькі яна была хоць і на дрэннай, але на беларускай мове, я зацікавіўся ёй. І вось у адным артыкуле я са здзіўленнем прачытаў, як з лакейскай угодлівасцю гэтая газетка распісвала райскае жыццё парабаў у Амерыцы. «Тут парабак, — пісала газета, — зарабляе за месяц на ферме мінімум 200 долараў плюс харчы і памяшканне, — значыць лічы, што найменш яшчэ столькі ў грашах».

Сумленныя амерыканцы, аднак, так не лічаць. У канцы мінулага года я бачыў тут тэлеперадачу, у якой жыццё амерыканскіх парабаў выглядае не ў такіх ружовых фарбах.

На экране згорбленыя фігуры мужчын, жанчын, худзенькіх дзяцей, якія стараюцца накрывацца ад пранізлівага ветру.

— Гэта сцена адбываецца не ў Конга, — гучыць голас каментатара. — Яна не мае ніякіх адносін да Кейптаўна. Гэта Фларыда. Гэта грамадзяне Злучаных Штатаў і Канады ў 1961 годзе.

Тэлевізар паказваў, што адбывалася ў невялікім амерыканскім гарадку Беллейд, калі там ішоў наём рабочай сілы. Агенты буйных фермераў выбралі рабочых сярод абарваных і галодных людзей.

Хто гэтыя людзі? Што прымушае іх выстаяць доўгія гадзіны ў чаканні слоў: «Добра, будзеш працаваць. Наступны!»

Гэта так званыя вандруючыя сельскагаспадарчыя рабочыя. Сярод іх былія дробныя фермеры, якія не вытрымалі канкурэнцыі з

буйнымі карпарацыямі, батракі, якія аказаліся непатрэбнымі з прыходам машынай тэхнікі, негры, якія не могуць атрымаць адукацыі і авалодаць прафесіяй з-за чорнага колеру скуры.

Колькі іх! Паводле афіцыйных даных, у пошуках работы па дарогах Канады і Амерыкі вандруе каля двух мільёнаў чалавек, ды яшчэ каля паўмільёна членаў іх сем'яў. Вандруюць таксама сотні тысяч чалавек, якія прыязджаюць з іншых краін, галоўным чынам з Мексікі, Пуэрта-Рыка, Брытанскай Вест-Інды і Японіі. Яны штогод наймаюцца на буйныя фермы Тэхаса, Каліфорніі і іншых паўднёва-заходніх штатаў.

Упершыню замежныя сельскагаспадарчыя рабочыя з'явіліся ў Злучаных Штатах у 1949 годзе, калі там адчуваўся недахоп рабочай сілы. Цяпер становішча рэзка змянілася. Ра-

боты не маюць мільёны амерыканцаў, але прывоз сезонных сельскагаспадарчых рабочых з-за граніцы працягваецца. Гэтыя людзі, адарваныя ад дому, звязаныя па руках і нагах кантрактам, становяцца для ўладальнікаў плантацый крыніцай таннай, сапраўды рабскай працы.

Адзін плантатар заявіў прама: — Мы прывыклі да таго, каб валодаць рабамі. Цяпер мы атрымліваем іх у арэнду ад урада.

Замежныя сельскагаспадарчыя рабочыя выкарыстоўваюцца і для канкурэнцыі з айчыннымі рабочымі. Жадаючы атрымаць работу многа. Улічваючы гэта, буйныя фермеры прымушаюць рабочых пагаджацца на любячы ўмовы. Колькасць людзей, якія жывуць выпадковым заробкам, расце ў Злучаных Штатах і Канадзе

што, прадаўшы 200 свіней, якіх ён вырастціў у мінулым годзе на ферме, арэндуемай каля Вільямса, штат Айова, ён страціў на кожнай свініні па 8 долараў.

Не дзіўна таму, што ў пясчавенны час лік фермераў у ЗША і Канадзе скараціўся ў два разы, а за адзін толькі 1959 год, піша амерыканская газета «Пост», колькасць ферм зменшылася больш чым на 800 тысяч. Эканамісты мяркуюць, працягвае газета, што зараз у ЗША ёсць больш за мільён лішніх ферм. У шасцідзясятых гадах уцёкі насельніцтва з сельскагаспадарчых раёнаў будучы яшчэ больш інтэнсіўнымі, чым у мінулым дзесяцігоддзі.

Куды пойдучы гэтыя людзі? У гарады, дзе не маюць работы шэсць з палавінай мільёнаў чалавек?

ТРАГЕДЫЯ ВЁСКІ КРАСНАЕ

У баку ад вялікіх дарог, на мяккіх Бярэзінскага і Крупскага раёнаў, ціха і мірна жыла вёска Краснае. З усіх бакоў яе акружаў густы сасновы бор, вуліцы і хаты патаналі ў зеляніне садоў. Людзі працавалі на калгасных палях, жылі заможна і радаліся свайму шчасліваму жыццю.

Раптам пачалася вайна, і жыццё ў нашай вёсцы стала страшна. Масавыя расстрэлы ні ў чым невінаватых людзей, шыбеніцы, здзекі ў засценках гестапа — такі быў «новы парадак», які ўстанаўлівалі на савецкай зямлі нямецка-фашысцкія захопнікі.

Я быў сведкай азвэрэлай расправы фашысцкіх краваспіўцаў у вёсцы Краснае над маімі сваякамі, суседзямі, над жанчынамі і малымі дзецьмі.

14 кастрычніка 1942 года на дарозе з Крупак паказаліся фашысты. Яны акружылі вёску, потым схпілі адразу некалькі мужчын, у тым ліку і мяне, спыталі, ці даўно ў нас былі партызаны, і замкнулі ў хаце. Хутка вакол яе былі раскіданы ахапкі саломы. Відаць, гітлераўцы хацелі спаліць нас жывымі. Але чамусьці перадумалі і пачалі арыштоўваць сем'і тых сялян, у каго жылі партызаны. Нейкі здраднік, напэўна, выдаў іх. Была ў гэты час арыштавана сям'я Кастуся Сняжка з шасці чалавек, схпілі сям'ю Бабіцкіх, Ядзю Заленскую — усяго 24 чалавекі. У Бабіцкіх былі дзве сястры — Рэня і Броня, прыгожыя маладыя дзяўчаты. Паліцэйскі Паўлоўскі, родам з вёскі Выдрыца, што недалёк ад Краснага, арыштаваўшы гэтых дзяўчат, узяў іх пад рукі і павёў за вёску. Сёстры ішлі спакойна, бо, напэўна, і не думалі, што гэты знаёмы ім чалавек вядзе іх забіваць. А Паўлоўскі, прапусціўшы іх наперад, выняў пісталет і стрэламі ў патыліцу забіў адну і другую. Потым пазнімаў з іх туфлі, блузкі, хусткі і вярнуўся ў вёску дапамагаць сваім сябрам па разбою распраўляцца з астатнімі ахвярамі.

ПАПРАўКА. У № 15 (599) нашай газеты ў артыкуле «Ветры дуюць не так, як хочучы караблі» трэці абзац пятай калонкі трэба чытаць так: «У 1941 годзе гітлераўскія захопнікі зноў спрабавалі прывесці ў Беларусь аскепкі беларускіх нацыяналістаў на чале з Астроўскім, Іваноўскім, Казлоўскім, каб з іх дапамогай устанавіць тут «новы парадак»... і далей, як у тэксце.

А тут і без Паўлоўскага справіліся. 24 чалавекі ўжо ляжалі забітыя. Гарэла некалькі хат. Нас, замкнутых у хаце, не спалілі. Заняўшыся расстрэлам, гітлераўцы на нас забыліся, а, можа, былі ў іх якія іншыя намеры, але нас выпусцілі.

Толькі паспелі мы пахаваць ахвяры фашысцкіх зверстваў, як праз некалькі дзён зноў уварваліся ў Краснае забойцы. Эсэсаўцы з батальёна Дэрлінвангера наляцелі нечакана, мала каму ўдалося ўцячы. Акружыўшы вёску, гітлераўцы пачалі хапаць мужчын і зганяць іх у адно месца. А дзяцей і жанчын заганялі ў хаты, па некалькі сем'яў разам і забівалі там усіх. Хаты ж потым разам з трупамі аблівалі бензінам і падпальвалі. Людзі гарэлі, хоць некаторыя з іх былі толькі раненыя, а Мікалая Варановіча, які хацеў уцячы, азвэрэлыя забойцы схпілі за рукі і ногі, разгушчалі і жывым кінулі ў агонь.

Мужчын, якія засталіся ў жывых, эсэсаўцы пастроілі ў адну калону і акружылі ўзмоцненай вартай аўтаматаў. Што з імі будуць рабіць, ніхто з арыштаваных не ведаў. Яны стаялі пад дуламі аўтаматаў і глядзелі, як азвэрэлыя каты забівалі іх дзецей. На вуліцу выбегла невялікая дзяўчынка Ліля Крachoўская. Заўважыўшы яе, адзін дэрлінвангеравец паманіў яе пальцам і сказаў:

— Хадзі суды, дзяўчынка, дам табе цукерку.

Ліля ўжо ведала, якія «цукеркі» даюць дзецям гэтыя забойцы з чарапамі на шапках. Яна кінулася ўцякаць. Фашыст-прышчэліўся, выстраліў. Куля трапіла ў руку. Але дзяўчынец ўдалося агародамі забегчы ў гумно, што стаяла на водшыбе, і схавалася там у саломе. У час пажару гумно ўцалела, і Крachoўская выратавалася. Сваякі з суседняй вёскі вылечылі яе. Цяпер Ліля працуе медыцынскай сястрой.

У ліку нямногіх я таксама вырваўся з гэтага пекла. Хата наша стаяла недалёка ад лесу, і як толькі раздаліся першыя стрэлы, мы ўсёй сям'ёй кінуліся ўцякаць. Я схпіў на руку свайго маленькага сына Віцю, якому тады не было яшчэ і года, а жонка несла двухгадовую дачку Тоню. Разам з намі беглі мае бацька і маці. Нас заўважылі, пачалі страляць. Бацька і маці былі забіты.

Апамяталіся мы крыху, калі былі ўжо далёка ў гушчары. На дварэ стаяў мароз, а дзяцей мы нават і апрануць не паспелі, схпілі іх амаль голымі, у адных сукеначках. Дзеці былі галодныя, замярзлі. Каб хоць крыху сагрэць іх, мы пазашыталіся ў мох.

А ў вёсцы тым часам усё ходарам хадзіла. Расправіўшыся з дзецьмі і старымі, гітлераўцы пачалі забіваць мужчын. Яны выводзілі з калоны па некалькі чалавек і вялі ў хату. Там расстрэльвалі, а потым ішлі па но-

вую групу. Іх таксама гналі туды. Запоўніўшы забітым адну хату, пераходзілі ў другую. А калі пазабівалі ўсіх, хаты падпалілі.

Праз некалькі гадзін на месцы квітнеючай вёскі засталіся адны галавешкі і пачарнеўшыя разваленыя печы. 136 чалавек загінула ў гэты дзень. Фашысцкія каты ўволю напіліся крыві людской.

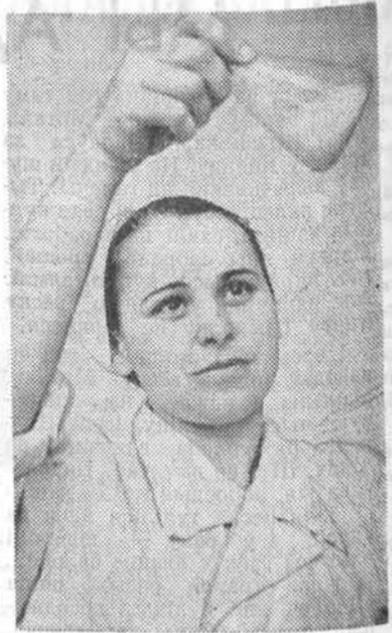
Я пасля гэтага страшнага дня выкапаў у лесе зямлянку, некаторы час жыў у ёй. Затым перабраўся да сваякоў у вёску Воля. Там і дачкаўся прыходу Савецкай Арміі.

Адразу ж, з першых дзён вызвалення, мы ўзяліся аднаўляць разбураную гаспадарку. Мне даручылі ўзначальваць калгас.

З дапамогай дзяржавы, брацкіх народаў Савецкага Саюза мы аднавілі разбураную вёску, адбудаваліся, жывёлу, машыны набылі. Паступова залечылі нанесеныя вайной раны, зажылі лепш, чым да вайны.

Цяпер Краснае ўваходзіць у склад саўгаса «Дамітравічы». Сваёй працай мы мацеем справу міру. Не да вайны, а да міру заклікае нас памяць загінуўшых, памяць маіх землякоў. Мы не хочам, каб зноў паўтараліся такія ж жудасныя трагедыі, якая адбылася ў вёсцы Краснае.

Адам КРЫВАРОТ.

Да ста тон дваццаці відаў макаронных вырабаў выпускае кожныя суткі Барысаўская макаронная фабрыка. Яна выпускае прадукцыю ў многім залежыць ад работы лабаранткі Яўгеніі Пятрушынай. Яна робіць аналізы на кіслотнасць, вільготнасць, разважваемасць вырабаў. На здымку: Я. Пятрушына ў лабараторыі.

РАДЫЁ

ДЛЯ ЗАХОДНЯЙ ЕУРОПЫ

Слухайце штодзённа нашы радыёперадачы па сярэднеэўрапейскаму часу: на сярэдняй хвалі 227 метраў (ці 1322 кілагерцаў) з 6 да 7 гадзін, з 16.00 да 17.00 і з 21.00 да 21.30;

на каротнай хвалі 30,83 метра (ці 9730 кілагерцаў) з 6 да 7 гадзін.

Па нядзелях: на хвалях 30,83 метра і 227 метраў з 6 да 9 гадзін і з 10 да 13 гадзін;

на сярэдняй хвалі 227 метраў з 16.00 да 17.00 і з 21.00 да 21.30.

НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ

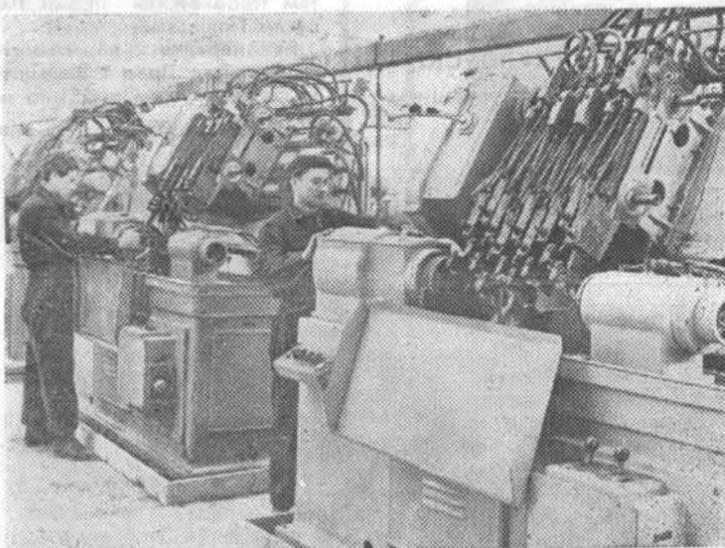
Па нядзелях — ад 8 гадзін да 8 гадзін 30 мінут па сярэднеэўрапейскаму часу на хвалі 30,83 метра (ці 9730 кілагерцаў) і на сярэдняй хвалі 227 метраў.

ДЛЯ ЗША І КАНАДЫ

Слухайце штодзённа нашы радыёперадачы па нью-йоркскім часу з 19.30 да 20.30 на хвалях: 31,04 метра (ці 9665 кілагерцаў), 31,23 метра (ці 9605 кілагерцаў), 41,15 метра (ці 7290 кілагерцаў).

НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ

Па суботах — ад 20 гадзін да 20 гадзін 30 мінут па нью-йоркскім часу на кароткіх хвалях: 31,04 метра (ці 9665 кілагерцаў), 31,23 метра (ці 9605 кілагерцаў), 41,15 метра (ці 7290 кілагерцаў).

Шырокім фронтам вядзецца будаўніцтва Мінскага матарнага завода. На здымках: 1. Мантаж шліфавальных станкоў у дызельным корпусе. 2. Перадачы мантажнік А. Мядзведзеў за мантажом абсталявання ў дызельным цэху.

У РАДЖАЙ ГАНЬБЫ

(Пачатак на 3-й стар.)

Нямногім удалася ўладкавацца там без грошай, без кваліфікацыі. Відавочна, большасць з іх давадзецца папоўніць рады вандруючай арміі сельскагаспадарчых рабочых. Новыя тысячы прымкнуць да тых, хто ўжо бадзеецца па Злучаных Штатах і Канадзе ў пошуках жабрацкага заробку. Пяццю патокамі пойдучы яны. Ад Фларыды, Ванкувера і іншых паўднёва-усходніх раёнаў больш 160 тысяч рабочых накіроўваюцца на поўнач, да Нью-Йорка і Таронта. На Захадзе, у Штатах Ціхаакіянскага ўзбярэжжа, у пошуках работы вандруюць звыш 200 тысяч рабочых. Самы вялікі патак пачынаецца ў Тэхасе і рухаецца на захад да Каліфорніі з адгалінаваннямі на поўнач у раён Скалістых гор і сярэдняга захаду. У старэнькіх, нанятых калектыўна аўтобусах, у фургонах, бітком набітых дзецьмі, па бясконцай дарозе жабрацтва, закончыўшы збор персікаў і апельсінаў на поўдні, яны спяшаюцца на поўнач, каб убіраць бульбу і бабы. Затым зноў на поўдзень.

У вандруючага батрака няма дома. Ён спыняецца там, дзе знайшоў работу. Часта ў яго няма і часовага жылля. Бо для гэтага патрэбны грошы. Чарлз Гудлет, начальнік паліцыі гарадка Бел-Глейд, які прымаў удзел у тэлевізійнай перадачы «Ураджай ганьбы», расказвае:

— Яны зноў на траве, на складах, у парку, на беразе возера, усюды, дзе ім удалася адпачыць некалькі гадзін. Яны прыязджаюць суды з адной думкай: за сезон збору ўраджая скажаміць крыху грошай, каб дабрацца да наступнага штата на поўнач. Той, хто можа сабе дазволіць патраціць некалькі долараў, атрымае дах над галавой у рабочым лагеры. Але толькі дах, не больш. Некаторыя з гэтых лагераў усяго толькі брудныя халупы з кардону або падобныя на куратнік баракі са старых дошак і заржавелай бляхі, пабудаваныя сярод пылу і гразі. Вялікія сем'і туляцца ў адным пакойчыку, там яны і ежу рыхтуюць, і ядуць, і спяць усе на адной

пасцелі. Адзінокія мужчыны жывуць у стойлах, іх «жыццёвая прастора» абмяжоўваецца ложкам, з досвітку ўсе ў полі.

Працуюць усёй сям'ёй. Заробак такі, што эканоміць даводзіцца нават на маладз для маленькіх дзетак.

Вандруючыя рабочыя пазбаўлены ўсякіх правоў. Ім забаронена ствараць уласныя арганізацыі. Яны не маюць права на аплату працы вышэй пэўнага ўзроўню, на дапамогу па хваробе і дапамогу па беспрацоўю, на іх не распаўсюджваецца большая частка законаў аб дапамозе пры страце працаздольнасці, іх нярэдка пазбаўляюць выбарчых правоў, таму што па законах цэлага раду штатаў, каб прыняць удзел у выбарах, неабходна пражыць на адным месцы некалькі месяцаў, а то і гадоў. Нездарма сельскагаспадарчых рабочых называюць адвержанымі амерыканцамі.

Разам з бацькамі на палях працуюць і дзеці. Па даных Міністэрства працы ЗША, дзеці маладзей

16-ці год складаюць амаль адну пятую частку сезонных сельскагаспадарчых рабочых. Іх рабочы дзень такі ж доўгі, як і ў дарослых. Але плацяць ім значна менш. Прадпрымаліся спробы правесці ў жыццё закон, які забараняе дзіцячую працу. Але даход вандруючых рабочых настолькі малы, што маці і дзеці разам ашукваюць інспектараў. Давадзіцца аб набліжэнні інспектара, дарослыя паддаюць умоўныя сігналы, і дзеці імгненна хаваюцца.

Дзеці вандруючых рабочых, праводзячы большую частку года ў дарозе, вымушаны пераходзіць з адной школы ў другую. А калі ім спаўняецца 11—12 год, яны зусім кідаюць заняткі. Не апошнюю ролю тут адыгрывае і тое, што мясцовыя школьныя ўлады лічаць навучанне дзяцей вандруючых рабочых цяжкасцю. Афіцыйныя прадстаўнікі міністэрства адукацыі ЗША і Канады адкрыта заяўляюць, што клопаты аб адукацыі дзяцей вандруючых рабочых—гэта непрыемны абавязак, ад якога звычайна

ўхіляюцца. Гэта і зразумела: грашовыя фонды, якія адпускаюцца на школы, у Злучаных Штатах строга абмежаваны. Класы перапоўнены, настаўнікі перагружаны, а тут яшчэ гэтыя бяздомныя і, як правіла, дрэнна падрыхтаваныя прышэльцы. У выніку толькі вельмі нямногім удаецца атрымаць адукацыю.

Вось даныя амерыканскай афіцыйнай статыстыкі. У краіне налічваецца 800 тысяч дзяцей вандруючых рабочых. Толькі аднаму з 500 чалавек удаецца закончыць пачатковую школу. Прыкладна адзін з пяці тысяч канчае сярэдняю школу. У гісторыі ЗША не зарэгістравана выпадку, каб дзіця сельскагаспадарчага рабочага атрымала вышэйшую адукацыю. «У нас тут бабы змагаюцца са школай»,—сказаў адзін выкладчык з Фларыды,—яны перамагаюць».

Тэлевізійная перадача «Ураджай ганьбы» закончылася. Зноў на экране каменатар Эдвард Мэрой. Ён гаворыць: — Апошнія рабочыя пад-

язджаюць да паўднёвых штатаў, каб пачаць увесці шлях спачатку. Вось рабочыя, якія вярнуліся ў Бел-Глейд пасля многіх месяцаў работы. Адзін расказаў, што прывёз адзін долар 65 цэнтаў. Другі — 6 долараў. Трэці сказаў: мы ад'язджаем без граша і вярнуліся таксама без граша.

Вось так выглядае жыццё парабка ў багатай Амерыцы. Яно далёкае ад таго, што распісана лакеямі. Гэтых лакеяў не радуе, што беларускія сяляне сталі гаспадарамі зямлі, што дзеці іх вучацца ў школах, вышэйшых навучальных установах. Ім бы хацелася бачыць беларускіх сялян парабкамі. Не выйдзе, панове! Вольны беларускі селянін будзе сам сваё жыццё, і плён яго працы ўсё лепшы і багацейшы. А вы былі лакеямі і лакеямі застацеся, Плён вайшай працы — ганьба!

І. Ш-а.

Таронта.

НАШ АДРАС

Мінск, Ленінскі праспект, 77. Дом друку. Для пісьмоў: Мінск, паштова-афіцыйны № 14.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.